

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Selvityksessä on kuvattu kattavasti, että opettajarekisteri on hyödyllinen opettajien itsensä, opettajien työnantajien eli koulutuksen järjestäjien, opettajien koulutuksen suunnittelun sekä oppilaiden kannalta.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Opettajarekisterin riskeinä pidetään henkilötietojen suojausta ja sitä, saadaanko rekisteriin kaikki sinne kuuluvat tiedot. Tietosuojan kannalta pidämme keskeisenä sitä, että jokaisella rekisterissä olevalla opettajalla on mahdollisuus tarkistaa itseään koskevat rekisteritiedot ja myös saada tietää, kuka hänen tietojaan on käynyt katsomassa. Tiedot opettajien suorittamista pätevyyteen liittyvistä koulutuksista saadaan suoraan Koski-rekisteristä. Työhistoriaan ja täydennyskoulutuksiin liittyvien tietojen saaminen rekisteriin voi olla vaikeampaa, mutta vaivannäön arvoista.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Pidämme tärkeänä sitä, että opettajarekisterissä ovat mukana kaikki opettajaryhmät, joihin on säädetty kelpoisuusehdot sekä esihenkilöt, jotta rekisterin avulla voidaan tilastoida koulujen

kelpoisen henkilökunnan määrä. Pidämme tarpeellisena sitä, että myös korkeakoulujen opettajat ovat mukana opettajarekisterissä. Rekisterin perustamisen vaiheistaminen antaa mahdollisuuden rekisterin kehittämiseen ensimmäisen vaiheen käyttäjien antaman palautteen perusteella.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Opettajarekisteriin tarvitaan tiedot opettajan suorittamasta muodollisesta koulutuksesta (Koski- tai Virta-rekisteristä), työhistoriasta (työnantajan nimi ja toimipaikka, työtehtävät, työsuhteen kesto) ja omaehtoisesta täydennyskoulutuksesta. Olisi myös hyvä, jos opettaja voisi itse merkitä rekisteriin, onko hän etsimässä uutta työpaikkaa tai käytettävissä esimerkiksi sijaisena tietyn maantieteellisen alueen ja kouluasteen kouluissa.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Pidämme keskeisenä sitä periaatetta, että rekisterissä oleva opettaja antaa itse suostumuksensa, minkä tietojen tarkastelun hän sallii muille kuin lakisääteisille tahoille. Selvityksen viittaukset lakisääteisiin käyttötarkoituksiin jäävät hieman epäselviksi muille kuin ammattijuristeille, mutta oletamme niiden tarkoittavan anonymisoituja tilastotietoja tutkimuskäyttöön. Pidämme tärkeänä sitä, että opettajarekisteriin liitettävien henkilöiden yksilöityjä tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille ilman rekisteröidyn opettajan antamaa suostumusta.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Koski- ja Varda-rekisterien perustaminen ovat hyvä vertailukohta opettajarekisterin kustannusten arvioinnille. Opettajarekisterin perustaminen on oletettavasti pienempi urakka kuin Koski-rekisterin perustaminen, koska Koskeen jo kerättyä tietoa voidaan hyödyntää uudessa rekisterissä.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Selvityksen mukaan opettajatiedonkeruun vastaajien osuus on ollut viime vuosina 40-60%. Opettajatiedonkeruun tuottama tieto on vajavaista, ja pahimmassa tapauksessa vääristynyttä, jos joidenkin ryhmien vastausprosentti jää systemaattisesti pienemmäksi kuin toisten. Kannatamme sitä, että ihmistyönä tehtävää tiedonkeruuta siirretään mahdollisimman paljon automaattisesti hoidettavaksi tiedonsiirroksi rekisteristä toiseen.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Toivomme, että ei-tutkintoon-johtavan täydennyskoulutuksen järjestäjille tarjotaan helppo tapa lisätä opettajarekisteriin tiedot antamastaan koulutuksesta ja koulutuksen osallistujista. Toivomme, että esimerkiksi rekrytointitilanteessa opettaja voi valita opettajarekisteristä ne tiedot, jotka hän haluaa näyttää mahdolliselle tulevalle työnantajalle. Oma Opintopolku on hyvä vertailuesimerkki: rekisteröity itse valitsee ne tiedot, joiden katselemiseen hän antaa luvan, ja sitten jakaa linkin haluamilleen tahoille.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Kyllä

Hakamies Martta
Aineopettajaliitto AOL ry